

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 628
din 16.09.2020

Dosar nr: 895/2019

Petiția nr: 7804/18.12.2019

Petentă: Asociația Fast Forward

Reclamați: Ziarul de Cluj (ziardecluj.ro)

Obiect: Petenta reclamă conținutul discriminatoriu unor articole pe care le considera scrise denigrator, pentru a crește ura și teama publicului clujean față de „asistații sociali”

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentei

1. Asociația Fast Forward, București, str. Almasu Mare, nr 9, bl.B9, sc.4, ap.41, sect.4.

Numele și sediul reclamatilor

2. Ziarul de Cluj, Cluj-Napoca, str. Caisului, nr.36, jud. Cluj

3.

II. Obiect și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Petenta reclamă faptul că în data de 10.12.2019, reclamatul a scris articolul cu titlul „12 blocuri din Cluj-Napoca vor primi cadou de Crăciun noi vecini de la Pata Rat” iar în data de 15.12.2019 a revenit asupra subiectului cu articolul „locatarii de pe Clăbucet, pe punctul de a face infarct: Sa-i duca în blocul lui pe asistații sociali.”

III. Citarea părților

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate pentru data de 21.02.2020 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Prin petiția înregistrată la CNCD cu nr.7804/18.12.2019, petenta reclamă faptul că în data de 10.12.2019, reclamatul a scris articolul cu titlul „12 blocuri din Cluj-Napoca vor primi cadou de Crăciun noi vecini de la Pata Rat” iar în data de 15.12.2019 a revenit asupra subiectului cu articolul „locatarii de pe Clăbucet, pe punctul de a face infarct: Sa-i duca în

blocul lui pe asistatii sociali”.

Petenta arata ca jurnalistul puncteaza in mod cinic faptul ca apartamentele sociale, cate unul pe bloc, in 12 blocuri, sunt un lucru rau pentru locuitorii din zona, pentru motivul ca vor scadea preturile imobilelor din zona, formularea fiind de natura a afecta drepturile persoanelor care beneficiaza de un mic ajutor social, in majoritate etnici romi.

8. Petenta arata ca in al doilea articol, jurnalistul revine asupra nocivitatii prezentei in imobilul din Clabucet a persoanelor din Pata Rat, mentionand ca primaria a cumparat un singur apartament social din totalul de 12 si cere opinia locutorilor din blocul respectiv. Autorul scrie urmatoarele: „De cand proprietarii au aflat ca Primaria a cumpărat apartamentul de la etajul IV, sunt disperati si iau pastile pentru a nu risca un infarct din cauza supărării. Oamenii de pe Clăbucet se tem ca noii lor vecini vor fi gălăgiosi, violenti, ca le vor fura bunurile, se tem ca nu vor putea nici macar sa se mai mute, sa fuga din calea asistatilor sociali ai Primăriei, pentru ca apartamentele li se vor devaloriza acum, din motive evidente.”

Articolul continua cu marturii ale unor locatari din blocul respectiv care isi exprima temerile fata de mutarea asistatilor sociali in imobilul lor.

Jurnalistul incheie articolul mentionând că „circuitul marca este numita ipocrit „asistență si integrare socială”.

9. Petenta considera ca cele doua articole in cauza sunt profund discriminatorii, instigând la ura pe criteriul categoriei sociale, cat si pe criteriul etnic impotriva unor persoane care nu s-au dovedit a fi nici gălăgioase, nici hoți, cum sunt descriși in articol, ci simpli cetățeni care trec prin dificultăți financiare.

Susținerea reclamatilor

10. Prin punctul de vedere depus cu adresa nr. 1228/19.02.2020, jurnalistul arata ca cele doua articole nu au fost scrise cu intentii discriminatorii ci pentru a critica politicile sociale ale Primariei Cluj-Napoca, ce tergiverseaza construirea unor imobile de locuinte sociale cu sume mai mici decat cele necesare cumpararii acestor locuinte. Jurnalistul arata ca in data de 10.05.2019, prof. , profesor de antropologie si studii de gen la Univ. Babes Bolyai, a publicat in „criticatac.ro” un punct de vedere asupra proiectului de HCL „Procedura de achizitie de pe piata libera a unor imobile de locuinte cu destinatia de locuinte sociale.”

In articol se mentioneaza ca cele 1500 de persoane de la Pata Rat, care locuiesc in prezent in conditii improprii, au nevoie de locuinte sociale, care nu pot fi asigurate de municipalitate prin cumpararea lor de pe piata libera deoarece se pot cumpara prea putine din bugetul disponibil, preturile fiind foarte mari.

11. Jurnalistul arata ca a scris despre problemele sociale de la Pata Rat fara partinire, prezentand intr-o serie de articole punctele de vedere ale tuturor celor implicati. In acest sens, l-a avut invitat intr-o emisiune pe dl. , unul dintre reprezentantii romilor de la Pata Rat, care a prezentat cum Primaria a evacuat din Pata Rat, in anul 2010, peste 30 de familii, multora dintre acestea municipalitatea neoferindu-le niciun fel de adapost. Declaratiile din cadrul emisiunii au fost transcrise si publicate de reclamat in Ziar de Cluj. Teama acestora nu a fost insuflata de jurnalist, ci chiar de angajati ai Primariei care, potrivit marturiei unei locatari, i-a spus „Doamna, de unde ii aduc, e distrus tot! Acolo e distrus tot, așa oameni sunt !”

12. Reclamatul arata ca a transcris si prezentat in ziar si opiniile locuitorilor de pe Clabucet, considerand ca, in calitate de jurnalist, este dator sa prezinte publicului punctele de vedere ale tuturor celor implicati. Reclamatul considera ca autorul sesizarii il acuza de sarcasm si cinism,

dar acestea nu sunt forme de discriminare, nemulțumirea petentului fiind una de natura pur stilistică. Astfel, petentul scoate din context două articole și selectează arbitrar câteva fragmente, pentru a le prezenta ca discriminări. Ceea ce acuză petentul drept sarcasm este de fapt o ironie la adresa afirmațiilor viceprimarului: „Viceprimarul a anunțat practic astăzi ca 12 blocuri din Cluj-Napoca vor primi cadou în curând care noi vecini de la Pata Rat, o bucurie pentru clujenii care de abia asteaptă să îi integreze social pe semenii lor.”

În încheierea articolului, jurnalistul a arătat că demersul său nu este îndreptat împotriva semenilor care au nevoie de ajutor ci este unul critic, la adresa politicilor sociale ale Primăriei, scopul fiind acela de a arăta că Primăria, cu fondurile de care dispune, poate oferi mai multe locuințe sociale construind imobile, și nu cumpărând apartamente de pe piața liberă.

13. Reclamatul arată că a redactat și articolul „Santierul deplorabil al locuințelor sociale de pe Ghimesului ar mai putea dura încă 22 de luni.” Acesta specifică și faptul că, înainte de a scrie articolele cu specific imobiliar, a lucrat timp de 2 ani și ca broker imobiliar (octombrie 2017-septembrie 2019).

14. Dovada atitudinii nediscriminatorii a autorului articolelor este și redactarea unor materiale în care a promovat atât membri ai comunității române cât și membri ai comunității LGBT.

Reclamatul își exprimă regretul față de faptul că demersul său jurnalistic a fost interpretat greșit de către autorul sesizării.

V. Motivele de fapt și de drept

15. Prin adresa nr.1093/14.02.2020, Primăria Cluj-Napoca răspunde solicitării CNCD de a comunica un punct de vedere cu privire la situația reclamată, arătând că o incluziune reală și sustenabilă trebuie să aibă în vedere măsuri și acțiuni care să faciliteze accesul la o locuință adecvată pentru persoanele cu risc de marginalizare sau excluziune socială, motiv pentru care la nivelul municipiului, prin Hotărârea Consiliului Local nr.508/18.06.2019, s-a decis achiziționarea de pe piața liberă a unor apartamente cu destinația de locuințe sociale. Ulterior, prin Hotărârea Consiliului Local nr.708/16.10.2019, s-a aprobat reluarea procedurii de achiziție a imobilului situat în Cluj-Napoca, str. Clăbucet nr.5, ap.25, sc.II, et.4, identificat cadastral prin nr.251490-C1-U34.

16. Prin H.C.L nr.978/19.12.2019, s-a aprobat completarea Anexei la Hotărârea nr.116/2019, modificată prin Hotărârea nr.364/2019, cu poziția 6, în sensul atribuirii imobilului situat în Cluj-Napoca, str. Clăbucet nr.5, ap.25, sc.II, et.4, identificat cadastral prin nr.251490-C1-U34 doamnei , cu familia compusă din două persoane, persoana înscrisă pe lista de priorități pe anul 2019.

17. În ceea ce privește acuzațiile de discriminare, Primăria Cluj-Napoca apreciază că informațiile din articolul publicației Ziare de Cluj cu privire la faptul că 12 imobile cu destinația de locuință socială vor fi atribuite unor persoane provenind din zona Pata Rat nu sunt justificate, deoarece la momentul achiziției locuințelor, nu pot fi identificați și beneficiarii acestora, întrucât soluționarea cererilor de locuințe sociale se realizează numai ca urmare a parcurgerii procedurii și aplicării stricte a criteriilor stabilite prin H.C.L nr.434/16.12.2015. În plus, locuința precedentă a dnei nu a fost situată în zona Pata Rat ci în strada Prof. Emil Petrovici nr.18 din Cluj-Napoca.

18. Pe fondul cauzei, Colegiul director reține următoarele aspecte:

- O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate,

etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

19. Potrivit Codului Deontologic al Jurnalismului, art 2.2.3. *În chestiunile despre care relatează, **jurnalistul trebuie să facă eforturi pentru a prezenta punctele de vedere ale tuturor părților implicate.***

20. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.

21. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”

22. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

23. Având în vedere documentația analizată și susținerile părților, se constată că reclamatul a redat în articolele redactate pe tema acordării locuințelor sociale opinii ale locatarilor din imobilele vizate, fara a face comentarii incitatoare la ura sau discriminare pe criterial etnic sau al categoriei sociale, motiv pentru care nu sunt întrunite condițiile pentru existența unei fapte de discriminare, potrivit art 2 din O.G 137/2000, republicată, neexistând circumstanțe care să evidențieze un drept încălcat, respectiv o diferențiere care să aibă la bază un criteriu având ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice,

facta încadrându-se în limitele libertății de exprimare.

Opinie separată exprimată de Asztalos Csaba Ferenc, Haller István și Olteanu Cătălina:

1. Înainte de toate trebuie arătat că Primăria Cluj-Napoca a mutat în mod discriminator romi lângă groapa de gunoi de la Patarât. Acest fapt a fost constatat atât de CNCD cât și de instanțele de judecată. În consecință, Primăria are obligația de a soluționa problema, fără însă să creeze cartiere sau blocuri segregate, conform legislației românești și a normelor europene. Soluția optimă este de a muta câte o familie într-un bloc.

2. Constatăm că reclamatul, jurnalist, a publicat un articol în ziarul reclamat în care nu a avut o poziție neutră față de subiectul analizat, afirmând în nume propriu și nu în numele persoanelor intervievate următoarele: „*... plină de un spirit filantropic prost înțeles*”, „*Dacă aveți ghinionul și de noi vecini gălăgioși, să știți că toate aceste mici bucurii ale vieții, cu care vă fericește Primăria, se numesc generic «reintegrare socială»*”, „*Imaginați-vă că ați cumpărat un apartament scump în Bună Ziua și vă treziți de la nul ușă-n ușă cu un apartament social, fiind obligați să faceți toată ziua «integrare» cu noi locatari!*”.

3. Opinia majoritară nu a analizat fapta din perspectiva prevederilor **O.G. nr. 17/2000**, oprindu-se la definiția discriminării. Noi considerăm că faptele trebuie analizate din perspectiva prevederilor legale, în care definiția dată la pct. 18 a opiniei majoritare este punctul de pornire.

4. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”).

5. Prin nediferențiere, judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg, în primul rând, tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară*” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „*analoagă*” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „*relevant similară*” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „*analoagă ori relevant similară*” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

6. Constatăm că, din punctul de vedere al dreptului la demnitate, persoanele sunt în situație comparabilă cu alte persoane indiferent de apartenența lor socială. Astfel, afirmațiile care formează obiectul petiției reprezintă diferențiere.

7. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

8. În mod evident afirmațiile analizate fac referiri exprese la „asistații social”, astfel, criteriul este cel al categoriei sociale.

9. Privind restrângerea drepturilor persoanelor care au nevoie de o locuință socială, constatăm incidența art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, care prevede: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie,*

categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

10. Comportamentul manifestat în public prin articolul analizat este de natură să instige la ură și să creeze o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare față de „asistații social”.

11. Ca atare, articolele analizate reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate, având ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

12. Având în vedere natura cauzei, analizăm limitele libertății de exprimare în complexitatea sa și nu într-un mod extrem de selectiv și după bunul plac.

13. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: *„Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”* Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: *„comportă îndatoriri și responsabilități”*. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

14. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;

• legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

15. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

16. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern**

nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

17. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

18. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar

de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42;

- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștință opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ ȘI MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitim ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor

special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

19. În luarea deciziei trebuie ținut cont și de art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

20. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”*

21. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 18. din Opinia separată, lit. c) — articolele analizate ofensează în mod gratuit, fără să contribuie la o dezbatere publică care ar duce la un progres al relațiilor umane, nu prezintă problema în integralitatea sa, jurnalistul nu este o persoană neutră care să prezinte diferitele opinii legate de caz ci devine un militant împotriva asigurării unor condiții minime de locuit pentru persoanele care au fost forțate ilegal de către autorități să se mute lângă o groapă de gunoi;

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict (pct. 18. din Opinia separată, lit. e) — Colegiul director constată inclusiv din articolele analizate existența situației conflictuale, situația care nu se dorește a fi aplanată, ci din contră, acutizată;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță (pct. 18. din Opinia separată, lit. f) — articolele analizate promovează ura bazată pe intoleranță;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 18. din Opinia separată, lit. k) — există o nevoie publică urgentă de a nu promova o situație conflictuală pe criteriul social, cum arată și articolele analizate..

22. Din aceste considerente apreciem că afirmațiile analizate nu sunt protejate de prevederile art. 10 din **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

Redactat și motivat de Membru Colegiu director Haller Istvan

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu șase voturi pentru” și trei „împotriva”,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Nu se întrunesc condițiile pentru existența unei fapte de discriminare, potrivit art 2 alin.1 si art.15 din O.G 137/2000, republicată (fapta se încadrează în limitele libertății de exprimare).

5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților:

- a). Asociația Fast Forward, Bucuresti, str. Almasu Mare, nr 9, bl.B9, sc.4, ap.41, sect.4.
- b). Ziarul de Cluj, Cluj-Napoca, str. Caisului, nr.36, jud. Cluj
- c).

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 16.09.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ANDREI – Membru, HORIA GRAMA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MARIA MOȚA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 16.09.2020

Redactată și motivată: M.M. și M.M

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.